

01.10.2024

6-А-Б кл.

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Форми організації первісних спільнот.

Мета уроку: сформувати в учнів уяву про суспільну організацію та організацію влади за первісних часів, охарактеризувати організацію влади за первісних часів, навчати учнів порівнювати спосіб життя та соціальну організацію первісних суспільств на території Європи та України, формувати поняття та терміни: «сім'я», «рід», «плем'я», «союз племен», «родова община», «сусідська община», «народні збори», «рада старійшин», «вождь».

Актуалізація опорних знань

Бесіда «Коло думок»

- * Чому зміни, що сталися в житті людей у період неоліту, назвали неолітичною революцією?
- * Чому первісні люди перейшли до землеробства, адже їхній досвід збиральництва та мисливські знаряддя надавали можливість прохарчуватися й мати вільний час?
- * Чому саме жінки винайшли землеробство та глиняний посуд? Припустіть, що було винайдено чоловіками.
- * Чому ремесло стало швидко розвиватися в епоху неолітичної революції?

Мотивація навчальної діяльності.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/U3fOEh-4TaA?si=4vrUAeDgzO0jD1Cc>

Вивчення нового матеріалу.

Робота з термінами (стор. 58-59)

Словник:

Первісне суспільство — початковий етап розвитку людства, ознаками якого були колективна праця, спільна власність, зрівняльний розподіл їжі та майна.

Первісне людське стадо — невелике нестійке об'єднання первісних людей.

Родова община (громада) — група родичів, які вважали себе нащадками спільного предка, вели спільне господарство, мали спільну власність і жили разом.

Рід — форма об'єднання людей, які мають між собою родинні зв'язки.

Сусідська община - колектив, який складався з окремих сімей, не пов'язаних між собою родинними зв'язками, та проживав на одній території, члени общини сумісно користувалися пасовищами, лісами та іншими багатствами, спільно виконували найважливіші справи.

Плем'я — групи родових общин, які мали спільну мову, територію, вірування, матеріальну й духовну культуру. Головою племені був вождь, що керував ним за допомогою старійшин.

Об'єднання багатьох племен називають **союзом племен**.

Рада старійшин — група наймудріших представників роду, племені, яка керувала общиною.

Родова громада

Міркуємо!

Які були основні ознаки родової громади?

- У первісні часи люди не могли існувати окремо. Колективне полювання, будівництво нового житла вимагали зусиль великої кількості людей. Спільні праця, житло і розвиток мови згуртовували їх. Так поступово формувалися роди.
- Роди мали свої звичаї і збиралися всі разом на загальні свята. Загальне майно общини належало всім її членам одночасно, тобто було спільним. Конкретній людині могли належати лише виготовлені нею гарпуни, списи, кам'яне знаряддя. Але й цими предметами, за згодою, могли користуватися інші родичі.
- Люди вважали себе родичами по жіночій лінії. Жінка-мати (Праматір) була у великій пошані, адже саме вона — основа роду і берегиня житла.
- Керувати родовою общиною, її господарством було не простою справою. Тому на чолі роду стояли його найдосвідченіші члени — **старійшини** (могли бути жінки), їх обирали на **народних зборах** усіх дорослих членів роду.
- Старійшини також пильнували за дотриманням обов'язкових норм поведінки, у тому числі, — правил взаємодопомоги й взаємозахисту.
- Під час військових сутичок роди очолювали **вожді**.

Сусідська громада

Завдання:

1. Роздивіться схему та поміркуйте, як змінилася орна ділянка в сусідській общині порівняно з родовою?
2. У родовій общині угоддя для випасання худоби були спільними. Чи змінився такий стан речей за сусідської общини?
3. На які ще відмінності ви звернули увагу?

Міркуємо!

Як виникають різні верстви населення?

- Поступово до вождів і старійшин переходили найкращі землі, найчисельніші стада худоби. До того ж вони зосереджували у своїх руках управління общинним господарством, обміном, захистом від сусідів тощо.
- Із часом вожді та старійшини почали успадковувати не лише свої багатства, а й владу. Тоді їх стали називати знаттю — привілейованою верствою населення, належність до якої передавалася у спадок.

Завдання:

1. Поміркуйте: хто з'явився раніше - багаті чи знатні люди?
2. Чому вчені переконані, що нерівність властива будь-якій людській спільноті?
3. Як сусідська община посприяла виникненню перших держав?

Яким чином людство переходило від первісності до цивілізації?

- Поступово управління ставало професійною справою. Вожді перетворилися на *правителів*, старійшини — на підлеглих правителям *чиновників-управлінців*. Разом вони утворювали державний апарат, який керував життям суспільства. Перші **держави** утворилися там, де основним заняттям стало землеробство, яке сприяло осілости населення. І відбулося це на межі IV-III тисячоліть до н.е.
- **Держава** — це особлива організація суспільства для підтримання внутрішнього порядку й оборони від зовнішніх ворогів. Її ознаками є визначена територія з кордонами, єдині влада, економіка, закони, армія.

Узагальнення. Систематизація.

«Закінчіть думку»

- Хто володів майном і результатами праці в людському стаді, родовій общині, сусідській общині?
- Що призвело до збагачення старійшин і вождів?
- Хто здійснював владу в племені?

Рефлексія.

Скориставшись уявним мікрофоном, доповніть твердження: Раніше я не знав / не знала, що...

Домашнє завдання:

1. Прочитайте §13
2. Запишіть і вивчіть нові поняття й терміни на стор. 58-59.
3. Завдання за бажанням: створити міні проєкт «Первісні спільноти в наші дні».

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!

